



آزمون ۶ از ۱۲



شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

اگر دانشگاه اصلاح شود مملکت اصلاح می شود.
امام خمینی (ره)

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی سنجش یازدهم - مرحله چهارم (۱۴۰۲/۱۰/۰۱)

ادبیات و علوم انسانی (یازدهم)

کارنامه آزمون، عصر روز برگزاری آن از طریق سایت اینترنتی زیر قابل مشاهده می باشد:

www.sanjeshserv.ir

مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان ها و مراکز آموزشی

به منظور فراهم نمودن زمینه ارتباط مستقیم مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان ها و مراکز آموزشی همکار در امر آزمون های آزمایشی سنجش و بهره مندی از نظرات ارزشمند شما عزیزان در خصوص این آزمون ها ، آدرس پست الکترونیکی test@sanjeshserv.com معرفی می گردد. از شما عزیزان دعوت می شود، دیدگاه های ارزشمند خود را از طریق آدرس فوق با مدیر تولیدات علمی و آموزشی این مجموعه در میان بگذارید.



@sanjesheducationgroup



@sanjeshserv

کانال های ارتباطی:

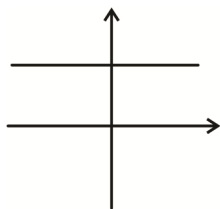
ریاضی و آمار (۲)

۱. گزینه ۲ درست است.

اگر خط موازی محور Y ها، حداکثر در یک نقطه نمودار را قطع کند، شرط تابع بودن در نمایش نموداری (مختصاتی).

۲. گزینه ۲ درست است.

نمودار تابع ثابت خطی افقی است موازی محور X ها، چون باید همیشه یک جواب ثابت داشته باشد.



۳. گزینه ۱ درست است.

شرط تابع بودن نمایش نمودار ون:

از نمودار ون اول، قطعاً و حتماً یک خط باید خارج شود.

الف: از عضو a دو خط خارج شده است.

ب: از عضو d هیچ خطی خارج نشده است.

تابع نیستند

۴. گزینه ۴ درست است.

f تابعی ثابت است پس باید بردهای آن با هم برابر باشند:

$$\begin{aligned} -1 &= a + 3 = b \rightarrow a = -4 \\ b &= -1 \end{aligned}$$

$$\xrightarrow{\text{رابطه}} g = \{(-1, -2), (1, -2), (-4, -2)\}$$

می بینیم که در رابطه g هم عضوهای دوم با هم برابرند، پس g تابعی ثابت است.

۵. گزینه ۳ درست است.

چون تمام فلش ها به یک عدد ختم شده اند پس تابع f ثابت است و مقدار آن -5 است.

$$\begin{aligned} A &= \underbrace{f(5)}_{-5} + \underbrace{f(3)}_{-5} - \underbrace{f(2)}_{-5} \times \underbrace{f\left(\frac{1}{5}\right)}_{-5} \\ &= \underbrace{-5 + (-5)}_{-10} - \underbrace{[(-5 \times -5)]}_{+25} = -10 - 25 = -35 \end{aligned}$$

۶. گزینه ۴ درست است.

چون تابع ثابت است پس ضرایب X باید همگی صفر شوند و فقط عدد ثابت -7 باقی بماند.

$$\frac{b}{5} + 4 = 0 \rightarrow \frac{b}{5} = -4 \rightarrow b = -20$$

$$(a^2 + b)(a^2 - b) = \underbrace{(1 + (-20))}_{-19} \times \underbrace{(1 - (-20))}_{21} = -399$$

۷. گزینه ۳ درست است.

عکس نقیض گزاره $P \Rightarrow Q$ گزاره $P \Rightarrow \sim Q$ است:

$\sqrt{2}$ گویا است $\Rightarrow$ اگر عدد 2 زوج باشد

۸. گزینه ۳ درست است.

الف: درست است:

$$[\sim P \vee (P \wedge Q)] \equiv [(\sim P \vee P) \wedge (\sim P \vee Q)] \equiv [\sim P \vee Q]$$

 ب: درست است (خاصیت شرکت پذیری)

$$[(P \wedge Q) \wedge r] \equiv [P \wedge (Q \wedge r)]$$

 پ: نادرست است که در گزینه برابر $Q \sim$ شده

$$[\underbrace{\sim P \wedge (\sim P \vee \sim Q)}_{\text{قانون جذب}}] \equiv \sim P$$

 ت: درست است

$$[P \vee (\sim P \vee \sim Q)] \equiv [(P \vee \sim P) \vee (\sim Q)] \equiv T$$

پس سه مورد از هم‌ارزی‌ها درست هستند.

۹. گزینه ۱ درست است.

چند جمله‌ای (بدون رادیکال فرجه زوج و کسر) هیچ محدودیتی در دامنه ندارد.

۱۰. گزینه ۲ درست است.

برد تک‌عضو یعنی تابع ثابت است.

$$m^2 = -m + 2 \rightarrow m^2 + m - 2 = 0$$

$$\xrightarrow{\text{جمله مشترک}} (m-1)(m+2) = 0 \begin{cases} m = +1 \\ m = -2 \end{cases}$$

تک‌عضوی نشد. $f = \{(5, +4), (7, 1), (1, 1)\}$ اگر $m = 1$ باشد
 $\checkmark$ تک‌عضوی شد $f = \{(5, +4), (7, +4), (-2, +4)\}$ اگر $m = -2$ باشد

۱۱. گزینه ۳ درست است.

$$\underbrace{(17 \text{ عددی اول است})}_T \vee \underbrace{(17 \text{ عددی گنگ است})}_F \equiv T$$

$$\underbrace{(20 \text{ عددی اول است})}_F \vee \underbrace{(\sqrt{2} \text{ عددی گنگ است})}_T \equiv T$$

$$\underbrace{(10^{-2} = 0,01)}_T \wedge \underbrace{((\frac{\sqrt{3}}{2})^0 = 1)}_T \equiv T$$

هر سه گزاره درست است.

۱۲. گزینه ۱ درست است.

$$\left. \begin{aligned} f(2a+b) &= t \\ f\left(\frac{a}{2}\right) &= t \\ f\left(\frac{2}{b}\right) &= t \end{aligned} \right\} \rightarrow t = t_0, t \rightarrow t = t^2 \rightarrow t^2 - t = 0 \rightarrow t(t-1) = 0 \begin{cases} t = 1 \\ t = 0 \end{cases}$$

در نتیجه مجموع مقادیر t برابر است با: $0+1=1$

۱۳. گزینه ۴ درست است.

دامنه تابع کسری $= \{ \text{هر چه مخرج را صفر می‌کند} \} = \mathbb{R} - \{ \}$

$$f \text{ مخرج} = 0 \rightarrow x^2 - 36x = 0 \rightarrow x(x-36) = 0 \rightarrow x = 0 \text{ یا } 36$$

$$g \text{ مخرج} = 0 \rightarrow x^2 - 4x + 4 = 0 \rightarrow (x-2)^2 = 0 \rightarrow x = 2$$

$$D_f = \mathbb{R} - \{0, 36\} \quad D_g = \{\mathbb{R} - 2\}$$

$$D_f \cap D_g = \mathbb{R} - \{0, 2, 36\}$$

۱۴. گزینه ۲ درست است.

$$f(x) = 3x^2 - (ax - 2)(x - b) = 3x^2 - ax^2 + abx + 2x - 2b$$

شرط ثابت بودن آن است که ضریب x و x^2 صفر شود

$$3 - a = 0 \rightarrow a = 3$$

$$3b + 2 = 0 \rightarrow b = -\frac{2}{3}$$

$$-2b = -2\left(-\frac{2}{3}\right) = \frac{4}{3} \quad \text{جمله آخر معادله که عدد ثابت است:}$$

$$f(-2) = \frac{4}{3} \quad \leftarrow \quad f(x) = \frac{4}{3} \quad \text{تابع ثابت}$$

۱۵. گزینه ۱ درست است.

ابتدا باید فکری به حال $f(0)$ که مقدار آن را نمی‌دانیم کنیم:

$$\xrightarrow{\text{محاسبه } f(0)} f(0) = 4(0) + 2 - 3f(0) \rightarrow 4f(0) = 2 \rightarrow f(0) = \frac{1}{2}$$

$$\xrightarrow{\text{حال } f(1) \text{ را محاسبه می‌کنیم}} f(1) = 4(1) + 2 - 3f(0) = 4 + 2 - 3\left(\frac{1}{2}\right) = 6 - \frac{3}{2} = \frac{9}{2}$$

علوم و فنون ادبی (۲)

۱۶. گزینه ۳ درست است.

طبق صفحات ۱۴ و ۱۵ کتاب علوم و فنون ۲ درست است.

اصلاح گزینه‌های نادرست:

الف) ظهور تیمور ← ظهور چنگیز

ب) مجالس سبعه ← مکاتیب

۱۷. گزینه ۲ درست است.

درس یک: صفحات ۱۴، ۱۵، ۱۷، ۱۸ و ۱۹

درس چهار: صفحات ۳۸ و ۳۹

عبارات نادرست و علت نادرستی:

(۱) ظهیرالدین بابر: بابرنامه (متعلق به قرن ۱۰)

(۳) وصاف‌الحضرة: تاریخ وصاف (قرن هفتم و بخش‌هایی از قرن هشتم) * نجم‌الدین رازی: مرصادالعباد (قرن هفتم)

(۴) جامی: نفحات‌الانس (قرن نهم) (توجه: در کتاب درسی نام آثار خواجهی کرمانی ذکر نشده است). (ترکیبی از درس ۴ و ۱)

۱۸. گزینه ۱ درست است.

در گزینه‌های غیرپاسخ، ویژگی‌های زبانی سبک خراسانی (به ترتیب «اندر، آبر، مر») مشهود است؛ در صورتی که گزینه پاسخ فاقد این ویژگی‌های زبانی و دارای فراوانی واژه‌های عربی است. (ص ۳۶)

۱۹. گزینه ۱ درست است.

قلمرو ویژگی‌های ذکرشده به ترتیب عبارت است از:

الف) ویژگی ادبی شعر (ب) ویژگی زبانی نثر (پ) ویژگی فکری نثر (ت) ویژگی فکری شعر (ص ۳۹ تا ۳۷)

۲۰. گزینه ۴ درست است.

بیشترین آرایه در عبارات مذکور، سجع‌های متنوع است که در گزینه پاسخ، توالی و تعداد بیشتری ویژگی ادبی نثر سبک عراقی دارند. سجع‌های هر گزینه عبارت‌اند از:

(۱) گواست / پیداست (۲) میاسای / نمای (۳) بر رفتن / فرو آمدن * مؤونت / عوارض (۴) جهان نمای / جمال نمای * استفادت / افادت * مبتدی / منتهی * ناقص / کامل (ص ۳۹)

۲۱. گزینه ۳ درست است.

طبق صفحات ۳۶، ۳۷ و ۳۹

۲۲. گزینه ۲ درست است.

اصلاح قسمت‌های نادرست:

شماره (۱) شعر سبک عراقی ← نثر سبک عراقی

شماره (۳) شاهرخ ← تیمور

شماره (۴) کمتر ← بیشتر (ص ۳۹)

۲۳. گزینه ۴ درست است.

اصلاح گزینه‌های نادرست:

(۱) اواخر دوره مغول ← اوایل دوره مغول

(۲) نثر فنی ← نثر ساده

(۳) یکسان است ← یکسان نیست (ص ۳۸)

۲۴. گزینه ۱ درست است.

بررسی آرایه‌های خواسته‌شده:

(۱) تشبیه بلیغ اضافی: هندوی زلف * «زلف» به جهت تطاول، استعاره و جان‌بخشی دارد.

(۲) «لعل» استعاره از دهان * «سخن» به جهت راندن، استعاره دارد. * بیت فاقد تشبیه است.

(۳) «موکب صبح»، اضافه استعاره است و جان‌بخشی دارد. * بیت فاقد تشبیه است.

(۴) «صبا» و «نوعروسان چمن» استعاره و جان‌بخشی دارند. «حله خضرا» و «نوعروسان چمن» به ترتیب استعاره از «برگ» و «گل‌ها» هستند. * بیت فاقد تشبیه است. (سؤال ترکیبی)

۲۵. گزینه ۴ درست است.

بررسی آرایه‌های ذکرشده در سؤال:

(۱) «زلف» مجاز از «گیسو» * «تازه شد جان» به دو معنی ۱- جان فرد دل شکسته تازه شد. ۲) جان صبا تازه شد، دارای ایهام است [معنی بیت: وقتی باد صبا به گیسوی عنبرافشان یار وزید و آن را پریشان کرد، به هر شکسته دلی رسید جان او را تازه کرد (چون معطر شده است) و یا به هر شکسته‌دلی از یار رسید، جان صبا تازه شد (چون به یاد گیسوی پریشان و شکسته یار افتاده است).] * بیت فاقد تضاد و جناس است. **توجه:** می‌توان «شکسته» را به دو معنی ۱- شکسته‌دل ۲- موی شکن‌درشکن دارای ایهام دیگری دانست.

(۲) «بر» مجاز از «سینه» * «تاب» به دو معنی «تابش - اندوه» ایهام دارد. * جناس بین «در / بر» * بیت فاقد تضاد است.

(۳) «چمن» مجاز از «باغ» * جناس بین «چشمه / چشم» * بیت فاقد ایهام و جناس است.

(۴) «سر» مجاز از «قصد و اندیشه» * «نگران» به دو معنی «نگرنده و مضطرب» ایهام دارد. * جناس بین «در / سر» * تضاد بین «پس / پیش» (سؤال ترکیبی)

۲۶. گزینه ۲ درست است.

بررسی آرایه‌ها:

(۱) «چشم» مجاز از «نگاه» است. * بین «دل، شوق - چشم، سر - مست، خمار» مراعات نظیر دیده می‌شود.

(۲) «دامن سمن بدر، جیب پیرهن بدر» هر دو کنایه از «شکوفه شدن» است. * بیت فاقد اغراق است.

(توجه: در مصراع دوم، حسن تعلیل دیده می‌شود.)

۳) «طاق» به دو معنی «فرد و سقف» - «پیوسته» به دو معنی «دائماً و متصل (ابروی به هم پیوسته)» دارای ایهام هستند. * تضاد بین «بدر و هلال» دیده می‌شود.

۴) «عقرب» استعاره از زلف سیه - «مار» به سبب اضطراب و نگرانی، جان بخشی دارد. * علت پیچ و تاب مار همانا زلف حلقه‌ای سیاه یار است که مار را می‌ترساند (به رشک می‌اندازد) و دچار نگرانی می‌کند. (سؤال ترکیبی)

۲۷. گزینه ۳ درست است.

نوع تشبیهات هر بیت عبارت است از:

الف) گسترده با سه پایه: مردم چشم (مشبه)، قارون (مشبه‌به)، از لعل و گهر (وجه شبه)، فاقد ادات تشبیه

ب) بلیغ (فشرده) اسنادی: لب تو (مشبه)، ساقی (مشبه‌به)، رخ تو (مشبه)، مصباح (مشبه‌به)

پ) گسترده با سه پایه: اشک (مشبه)، می (مشبه‌به)، گون (ادات تشبیه) - گسترده با چهار پایه: خون دل (مشبه)، باده

(مشبه‌به)، پنداری (ادات تشبیه)، نوشم (وجه شبه)

ت) بلیغ (فشرده) اسنادی: خیال (مشبه)، مرهم (مشبه‌به)

ث) بلیغ (فشرده) اسنادی: در تو (مشبه)، منزل = مقصد (مشبه‌به) - غم تو (مشبه)، مفتاح (مشبه‌به) (درس ۳)

۲۸. گزینه ۳ درست است.

بررسی مجاز و حقیقت واژه‌های تکراری در هر بیت:

۱) کام: به معنی «آرزو» هر دو حقیقت

۲) نام: به معنی «شهرت و آوازه» هر دو حقیقت

۳) «چشم» در مصراع اول: «عضوی از بدن» و در معنی حقیقی و در مصراع دوم به معنی مجازی «توجه و نگاه»

۴) سودا: به معنی «فکر و خیال» هر دو حقیقت (سؤال ترکیبی)

۲۹. گزینه ۲ درست است.

بررسی ابیات:

۱) حسن تعلیل: علت گرمای خورشید این است که آفتاب شاهد پیچ و تاب و گرمای عرق بر چهره محبوب بوده است و تا زمانی که در اطراف و آرزوی قطرات عرق بر چهره محبوب است هر روز مبتلا به گرما و فروزش است. * «آفتاب» استعاره و جان بخشی دارد. * «تاب» به دو معنی «پیچ و تاب - گرما»، «هوا» به دو معنی «اطراف و آرزو» دارای ایهام هستند.

۲) حسن تعلیل: علت ذوب شدن و مرگ شمع، این است که باد صبا حکم مرگ آن را از رخسار نورانی محبوب آورده است. * صبا - شمع (در مصراع اول) استعاره و جان بخشی دارند. * «پروانه» به معنی «نوعی حشره» با شمع مراعات نظیر دارد که در بیت مذکور قابل پذیرش نیست، ولی معنی دیگر آن یعنی «فرمان و حکم» مورد نظر و پذیرفتنی است، در نتیجه دارای «ایهام تناسب» است.

۳) حسن تعلیل: علت شکوفا شدن غنچه، این است که نسیم، عطر و آرزوی محبوب را برای او آورده است. «غنچه» استعاره و جان بخشی دارد. - «دل خونین» استعاره از «گلبرگ‌های غنچه» است. * «بو» به دو معنی «عطر و آرزو» دارای ایهام است.

۴) حسن تعلیل: عاشق دائم در خون دل قرار دارد و با خون دل منتظر است تا همچون یاقوت سرخ لایق همنشینی با محبوب باشد. (یاقوت را در خون جگر حیوان قرار می‌دهند تا شفاف و لایق نشاندن در کمر بند بزرگان شود). * «یاقوت» استعاره و جان بخشی دارد. * «در خون دل نشسته» به دو معنی «قرار داشتن و منتظر شدن»، دارای ایهام است. (سؤال ترکیبی)

۳۰. گزینه ۴ درست است.

بررسی آرایه‌های هر گزینه:

۱) حسن تعلیل: علت تابش آفتاب بر اطراف خانه‌ام این است که آفتاب، پرتو خورشید رخسار محبوب را نظاره کرده است.

جان بخشی: «آفتاب» استعاره و جان بخشی دارد.

۲) استعاره: «پرتو روی» اضافه استعاری و «آفتاب» نیز دارای استعاره و جان بخشی است.

جناس: بین «هر / در (به معنی درب) - بر / در (به معنی درب) - دم / در (به معنی درب)

۳) مجاز: «در و بام» مجاز از «خانه»

تشبیه گسترده: آفتاب چون سایه بر در و بام می‌رود.

(۴) بیت فاقد تشبیه فشرده است (پرتو روی: اضافه استعاری است)، * بین «آفتاب و سایه» تضاد مشهود است نه تناقض.
(ترکیبی از درس ۳)

۳۱. گزینه ۱ درست است.

قافیه‌ها، حروف اصلی و الحاقی هریک:

(۱) «روان» به ترتیب به معنی رونده - روح * حروف اصلی «ان» * فاقد حروف الحاقی

(۲) بجوشد / بپوشد * حروف اصلی «وش» * حروف الحاقی «د»

(۳) پیامی / کلامی * حروف اصلی «ام» * حرف الحاقی «ی»

(۴) رهنمای / خدای * حرف اصلی «آ» * حرف الحاقی «ی» (سؤال ترکیبی)

۳۲. گزینه ۲ درست است.

بررسی اختیارات شاعری و وزن هر گزینه:

- فاقد اختیار شاعری ← وزن ← مفاعیلن × ۲ فعولن

- گَ رَز سُل طان طَ مَعَ کَر دَم خَ طا بود (حذف همزه + بلند بودن هجای پایان مصراع) ← مفاعیلن × ۲ فعولن

- اَ زان رَن گَ رُ خَم خون دَر دِ لَف تاد (دو مورد حذف همزه + بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه + بلند بودن هجای پایان مصراع) ← مفاعیلن × ۲ فعولن

- خُ شَش با دان نَ سی مِ صُب ح گا هی (حذف همزه + بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه) ← مفاعیلن × ۲ فعولن
(درس ۲)

۳۳. گزینه ۳ درست است.

ابتدا نشانه‌های هجایی بیت:

وزن مفاعیلن فعلاتن مفاعیلن فعلن	-	-	-	U	-	U	-	U	U	-	U	-	U
	-	-	-	U	X	U	-	U	U	-	U	-	U

(۱) نشانی / فلانی ← کلمات قافیه، حروف اصلی: ان (طبق قاعده ۲) حرف الحاقی: ی

(۲) تصویر ایجادشده از هر دو بیت نشانگر پیچ‌وتاب، اضطراب و اندوه بنفشه در اثر رشک نسبت به محبوب است.

(۳) بیت فاقد اغراق و دارای یک اختیار شاعری بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه در هجای دوم از رکن سوم در مصراع دوم است.

(۴) ارکان آوایی بیت غیریکسان است و نیز حسن تعلیل (خمیدگی و حالت اندوهگین بنفشه به دلیل حسد و رشک اوست بر زلف پریچ‌وتاب محبوب) و استعاره و جان‌بخشی «بنفشه - گل» در بیت مشاهده می‌شود. (درس ۲ - سؤال ترکیبی آرایه‌های ادبی)

۳۴. گزینه ۱ درست است.

وزن هریک از گزینه‌ها عبارت است از:

(الف، ب، ه) به ترتیب: (فاعلاتن × ۲ فاعلن) (مفاعیلن × ۲ فعولن) (مفتعلن × ۲ فاعلن)

(پ) فعولن × ۴ (ت) فعولن × ۳ فَعْل (درس ۲)

۳۵. گزینه ۴ درست است.

نشانه‌های هجایی هر گزینه:

(۱) U | - - U | - - U | - U | - (فعولن × ۳ فَعْل)

(۲) U - | - - U - | - U - | - - U - (فاعلاتن × ۳ فاعلن)

(۳) U - | - - U - | - - U - | - (فاعلاتن × ۲ فاعلن)

(۴) U - | - - U - | - U - | - - U - (فاعلاتن × ۳ فاعلن) (درس ۲)

۳۶. گزینه ۴ درست است.

اوزان عروضی ابیات:

(۱) مفاعیلن × ۴ (۲) فعلاتن × ۴

(۳) فعولن × ۴ (بیت سؤال و ۴) فعلاتن × ۳ فعلن

توجه: در آینده با انواع اختیارات شاعری آشنا خواهید شد و نیز خواهید دانست که (U U -) طبق اختیار وزنی ابدال با (- -) برابر است. پاسخ این سؤال با ردّ گزینه‌های دیگر قابل دستیابی است. (درس ۲)

۳۷. گزینه ۳ درست است.

تقطیع هجایی و نشانه‌های آن در هر گزینه:

(۱) کُ جا رَ وُد | کِ هَ مان جا | ی جا ی می | دا نَد
- U - U | - U U | - U - U | - -

(دارای اختیار حذف همزه و فاقد اختیار بلند بودن هجای پایانی)

(۲) مَ را را | حَ تَز زن | دِ گی دو | ش بود
- U - U | - U - U | - U - U | - -

(دارای اختیار حذف همزه و بلند بودن هجای پایانی)

(۳) نَ ظَر بَ صَف | حَ ی اَو وُل | مَ کُن کِ تو | بُر توست
- U - U | - U U | - U - U | - -

(فاقد اختیار حذف همزه و دارای اختیار بلند بودن هجای پایانی)

(۴) زِ هی اَن دَک | وَ فا ی سُس | ت پی مان
- U - - | - U - | - U - | - -

(فاقد اختیار حذف همزه و فاقد اختیار بلند بودن هجای پایانی) (درس ۲)

۳۸. گزینه ۲ درست است.

همه ابیات غیر پاسخ «از زمانه بی‌عدل و احسان و پر از سختی و رنج شکایت می‌کنند» و «حسرت زندگی راحت و دور از غم را» بیان می‌کند. درحالی‌که بیت گزینه پاسخ «محتوای ظلم‌ستیزی و شکایت از حکومت افراد پست و گرگ طبع» را موردنظر دارد. (ابیات از قصاید سیف فرغانی انتخاب شده است). (ترکیبی - ص ۴۱)

۳۹. گزینه ۱ درست است.

مفهوم درست گزینه پاسخ: «توصیه به ترک هستی و تعلقات برای راهیابی به عروج و کمال» (سؤال ترکیبی)

۴۰. گزینه ۳ درست است.

همه ابیات غیر پاسخ به مسئولیت خطیر و گراندقدر پذیرش بار امانت الهی «عشق» اشاره می‌کنند. پذیرفتن و مسئولیت عظیمی که پاداش آن، بازگشت به عالم معنا و شایستگی مقام قرب الهی است؛ در صورتی که بیت گزینه پاسخ؛ جایگاه اولیّه انسان، هبوط او و اسارت «آزمایش» او در زندان تن و در نتیجه امید به بازگشت به جایگاه اصلی او را نشان می‌دهد. (ص ۳۴)

جامعه‌شناسی (۲)

۴۱. گزینه ۳ درست است.

الف) هنگامی که یک فرهنگ در سطح جهانی غالب باشد، به میزانی که آن فرهنگ، ویژگی‌های مطلوب یک فرهنگ جهانی را داشته باشد، جامعه جهانی از انسجام برخوردار خواهد بود.

ب) اگر فرهنگ یا فرهنگ‌های غالب و اثرگذار، ویژگی‌های مطلوب را نداشته باشند، جامعه جهانی با چالش‌های درون فرهنگی مواجه خواهد شد. فرهنگ سلطه، جامعه جهانی را به بخش‌های مرکز و پیرامون تقسیم می‌کند؛ کشورهای پیرامون را به مرکز وابسته می‌سازد و زمینه ستیز و چالش میان آن‌ها را ایجاد می‌کند.

پ) در هر دوره تاریخی، جوامع مختلف و شبکه روابط میان آن‌ها، جامعه جهانی را می‌سازد.

جامعه جهانی براساس ویژگی‌های فرهنگی و قدرت تأثیرگذاری جوامع مختلف، حالت‌های متفاوتی به خود می‌گیرد.

ت) هنگامی که جامعه جهانی عرصه حضور فعال فرهنگ‌های متفاوت باشد، تعاملات، گفت‌وگوها و برخوردهای فرهنگی و تمدنی رخ خواهد داد، در این صورت، چالش‌های جامعه جهانی نیز از نوع چالش‌های بین فرهنگی و تمدنی خواهند بود.

(درس ۷ - فصل ۲ - ص ۵۵)

۴۲. گزینه ۳ درست است.

- فروریختن اقتدار کلیسا سبب شد تا در دوران رنسانس، پادشاهان و قدرت‌های محلی به‌عنوان رقیبان دنیاطلب کلیسا، فرصت ظهور و بروز پیدا کنند.

- گسترش تجارت و به دنبال آن رشد صنعت، قشر جدید سرمایه‌داران را به وجود آورد؛ بدین ترتیب، اقتصاد کشاورزی فئودالی به اقتصاد صنعتی سرمایه‌داری متحول شد و روابط ارباب - رعیتی به روابط کارگران - سرمایه‌داران تغییر یافت.

- استبداد قومی با وجود اینکه دارای هویتی غیراسلامی بود به دلیل اینکه پشتوانه و پیشینه‌ای خارج از جهان اسلام نداشت، از رویارویی مستقیم با فرهنگ توانمند اسلام دوری می‌کرد. (درس‌های ۴ و ۶ - ص ۳۱ - ۴۶ - ۵۱)

۴۳. گزینه ۱ درست است.

- در استعمار نو، کشورهای استعمارگر با اتکا به قدرت اقتصادی خود، با استفاده از نهادها و سازمان‌های اقتصادی و سیاسی بین‌المللی و از طریق دولت‌های دست‌نشانده، کنترل بازار و سیاست کشورهای دیگر را در اختیار می‌گیرد.

- اروپاییان در هجوم به قاره آمریکا، برای تأمین سلطه خود، به نسل‌کشی دست زدند و شعار زیادی از ساکنان بومی را از بین بردند.

- دولت‌های استعمارگر برای به قدرت رساندن نیروهای وابسته به خود، از کودتای نظامی استفاده می‌کنند.

(درس ۳ - فصل ۱ - ص ۲۳ تا ۲۵)

۴۴. گزینه ۳ درست است.

در فرآیند تکوین نظام نوین جهانی، مراحل چهارگانه زیر طی شد:

(۱) پیدایش قدرت‌های سیاسی سکولار

(۲) پیوند قدرت با تجارت، سرمایه و صنعت

(۳) به خدمت گرفتن مبلغان مذهبی و سازمان‌های فراماسونری

(۴) استعمار و ادغام جوامع در نظام نوین جهانی (درس ۷ - فصل ۲ - ص ۵۷)

۴۵. گزینه ۲ درست است.

بررسی گزینه درست:

فرهنگ غرب از سده هفدهم تا بیستم، شکل جدیدی به روابط میان جوامع با جامعه جهانی بخشید. در دو سده نوزدهم و بیستم، سازماندهی سیاسی و اقتصادی جدیدی شکل گرفت که جوامع غربی را به صورت جوامع مرکزی و دیگر جوامع را به صورت جوامع پیرامونی درآورد. طی این مدت، فرهنگ کشورهای غیرغربی نیز در حاشیه روابط و سازمان‌های سیاسی و اقتصادی جهانی، وضعیتی متزلزل و آسیب‌پذیر پیدا کرد.

- گزینه‌های (۱) و (۳) مربوط به ویژگی‌های جامعه جهانی قبل از ظهور غرب جدید است.

- در گزینه (۴) نادرست بودن آن وجود قید صرفاً در قسمت دوم این گزینه است. (درس ۷ - فصل ۲ - ص ۵۶ و ۵۷)

۴۶. گزینه ۴ درست است.

جنگ‌های صلیبی، مواجهه اروپائیان با مسلمانان و بالاخره فتح قسطنطنیه ۱- زمینه‌های فروریختن اقتدار کلیسا را فراهم کرد. ۲- فروریختن اقتدار کلیسا سبب شد تا در دوران رنسانس، پادشاهان و قدرت‌های محلی، به‌عنوان رقیبان دنیاطلب کلیسا، فرصت بروز و ظهور پیدا کنند. ۳- این رقیبان به دلیل رویکرد دنیوی خود ۴- و برای حذف کلیسا، به جای انتقاد به عملکرد آباء کلیسا، به تدریج دخالت دین را در امور دنیوی انکار کردند. (درس ۶ - فصل ۲ - ص ۴۶)

۴۷. گزینه ۳ درست است.

(الف) فرهنگ سلطه یا استکبار، تسلط یک قوم، جامعه و گروهی خاص را بر دیگران به دنبال می‌آورد و دیگران را به ضعف و ناتوانی می‌کشانند. — درست (درس ۳ - فصل ۱ - ص ۱۳)

(ب) ناسیونالیسم، مجموعه‌ای از باورها و نمادها است که دلبستگی و تعلق به ملت، سرزمین، نژاد، قوم و زبان را اصل قرار می‌دهد و صرفاً تعلق خاطر و وابستگی به چنین عناصری را آرمان اساسی انسان‌ها و تعیین کننده هویت ملت‌ها می‌داند. — درست (درس ۴ - فصل ۱ - ص ۳۲)

(پ) پروتستانتیسم، از نهضت‌های جدید دینی است که در نتیجه سکولاریسم پنهان (یعنی رویکرد گزینشی جهان غرب به ابعاد معنوی و دینی جهان) پدید آمده است. — درست (درس ۵ - فصل ۲ - ص ۳۸)

ت) اومانیسیم به معنای اصالت انسان دنیوی و این جهانی است. اصالت روش تجربی، بیانگر یکی از مراحل روشنگری در معنای خاص در خاص در فرهنگ غرب است. — نادرست (درس ۵ - فصل ۲ - ص ۳۹ و ۴۱)

ث) رنسانس به معنای تجدید حیات و تولد دوباره است و از قرن چهاردهم تا شانزدهم میلادی را شامل می‌شود. دلیل نامگذاری این دوره به رنسانس، این است که غرب در این زمان به فرهنگ یونان و روم (نه مسیحیت) بازگشت. — نادرست (درس ۶ - فصل ۲ - ص ۴۶)

ج) لیبرالیسم، یعنی جایز دانستن همهٔ امور در قیاس با خواست انسان. — درست (درس ۶ - فصل ۲ - ص ۵۳)

۴۸. گزینه ۱ درست است.

- در سده‌های هفدهم تا بیستم، اقتصاد گسترده‌ای شکل گرفت که در سطح جهان با عنوان نظام نوین جهانی یاد می‌شود.

(د - درس ۷ - فصل ۲ - ص ۵۷)

- در قرون وسطی، رفتارهای دنیوی، توجیه دینی می‌شد و به نام دین بر تمایلات و خواسته‌های دنیوی سرپوش گذاشته می‌شد.

(د - درس ۶ - فصل ۲ - ص ۵۲)

- روشنگری در معنای خاص، روشی از معرفت و شناخت است که با سکولاریسم و اومانیسیم همراه شده است.

(ن - درس ۵ - فصل ۲ - ص ۴۱)

- قدرت سیاسی جوامع اسلامی در دوران استعمار، بیشتر استبداد استعماری بود. (ن - درس ۴ - فصل ۱ - ص ۳۱)

۴۹. گزینه ۴ درست است.

در طی فرآیند تکوین نظام نوین جهانی، دولت‌ها برای افزایش قدرت خود نیاز به سرمایه و پول بازرگانان داشتند و بازرگانان برای تجارت و سود نیازمند حمایت ناوگان نظامی دولتمردان بودند و بدین ترتیب، پیوند قدرت با ثروت و تجارت شکل گرفت.

(درس ۶ - فصل ۲ - ص ۵۸)

۵۰. گزینه ۳ درست است.

روابط اقتصادی، سیاسی، نظامی و فرهنگی بین کشورهای مختلف با حاکمیت‌های متفاوت برقرار بود و جامعهٔ جهانی که از طریق این روابط شکل می‌گرفت به گونه‌ای نبود که سرنوشت تعاملات فرهنگی را تابع روابط سیاسی، نظامی یا اقتصادی قرار دهد. به همین دلیل اگر برخی کشورها مورد هجوم نظامی قرار می‌گرفتند، در صورتی که از ظرفیت فرهنگی برتری برخوردار بودند، گروه مهاجم را درون خود هضم و جذب می‌کردند. فرهنگ‌های مختلف نیز می‌توانستند از مرزهای جغرافیایی خود از طریق روابط تجاری یا گفت‌وگوهای مستقیم علمی و معرفتی، عبور کنند. (درس ۷ - فصل ۲ - ص ۵۶)

۵۱. گزینه ۴ درست است.

- مارکسیسم: تفکری برگرفته از اندیشه‌های مارکس است که انقلاب طبقاتی (انقلاب کارگران علیه سرمایه‌داران) را تنها راه رهایی از چنگال نظام سرمایه‌داری و مشکلات آن می‌داند.

- ناسیونالیسم: مجموعه‌ای از باورها و نمادها که دلبستگی و تعلق به ملت، سرزمین، نژاد، قوم و زبان را اصل قرار می‌دهد و صرفاً تعلق خاطر و وابستگی به چنین عناصری را آرمان اساسی انسان‌ها و تعیین‌کننده هویت ملت‌ها می‌داند.

(درس ۴ - فصل ۱ - ص ۳۲)

۵۲. گزینه ۲ درست است.

الف) استعمار نوعی جهان‌گشایی و امپراتوری است که از قرن پانزدهم توسط اروپاییان آغاز شد و در قرن نوزدهم به اوج رسید. ب) اروپاییان در هجوم به قارهٔ آمریکا، برای تأمین سلطهٔ خود، به نسل‌کشی دست زدند و شمار زیادی از ساکنان بومی را از بین بردند. آن‌ها در یک دورهٔ پنجاه‌ساله، پانزده میلیون سرخ‌پوست را نابود کردند و مناطقی نظیر هائیتی، کوبا، نیکاراگوئه و سواحل ونزوئلا را که تراکم جمعیتی بالایی داشتند، از جمعیت خالی کردند.

پ) این توطئه در تاریخ ۱۸ تیرماه ۱۳۵۹ با همکاری عوامل داخلی و خارجی دشمن به قصد ضربه نهایی و قطعی به انقلاب اسلامی ایران طراحی شد. از آنجا که قرار بود این کودتا از پایگاه هوایی شهید نوژه همدان آغاز شود، پس از کشف و خنثی شدن به همین نام شهرت یافت. (درس ۳ - فصل ۱ - ص ۲۳ و ۲۴)

۵۳. گزینه ۴ درست است.

- سطح دوم عقلانیت: انسان علاوه بر پرسش‌های بنیادین، در شرایط تاریخی مختلف با پرسش‌ها و نیازهای متفاوتی (مُسن

شدن جمعیت) مواجه می‌شود. فرهنگ جهانی باید توانایی پاسخ به پرسش‌های ثابت بشر و پرسش‌های متغیر را داشته باشد و براساس عقاید و ارزش‌های بنیادین خود به این پرسش‌ها و نیازهای متغیر پاسخ مناسب بدهد.

- فرهنگ‌هایی که به حقیقتی قائل نباشند، نمی‌توانند معیار و مزایا برای سنجش عقاید و ارزش‌های مختلف داشته باشند و در نتیجه، نمی‌توانند از حقانیت ارزش‌های خود دفاع کنند.

- برخی فرهنگ‌ها جبرگرا و غیرمسئول‌اند. آن‌ها نقش انسان‌ها در تعیین سرنوشتشان را انکار می‌کنند. قدرت مقاومت را از آدمیان می‌گیرند، آن‌ها را به موجوداتی منفعل تبدیل می‌کنند و زمینه نفوذ سلطه‌گران را فراهم می‌آورند.

- ارزش جهان‌شمول عدالت می‌تواند از تفرقه بین جوامع و تباه شدن منابع و امکانات بشر پیشگیری کند.

(درس ۲ - فصل ۱ - ۱۵ و ۱۶)

۵۴. گزینه ۲ درست است.

شاهزادگان اروپایی به رقابت با قدرت کلیسا پرداختند و در این جهت از حرکت‌های اعتراض آمیز کشیشانی حمایت کردند که با قدرت پاپ مخالف بودند. (درس ۶ - فصل ۲ - ص ۴۷)

۵۵. گزینه ۱ درست است.

سکولاریسم، پاسخ فرهنگ معاصر غرب به پرسش‌های هستی‌شناسانه بشر است. به عبارت دیگر سکولاریسم، جهان‌بینی فرهنگ غرب یا تصور آن از جهان هستی است.

سکولاریسم به معنای رویکرد دنیوی و صرفاً این جهانی به هستی است. در این رویکرد، همه ظرفیت‌های انسان، متوجه آرمان‌ها و اهداف دنیوی و این جهانی می‌شود. بدین ترتیب، ابعاد معنوی انسان و جهان به فراموشی سپرده می‌شود یا به صورت گزینشی در خدمت اهداف و نیازهای دنیوی قرار می‌گیرد. بر همین اساس می‌توان باور سکولار در فرهنگ غرب را به دو دسته آشکار و پنهان تقسیم کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: در جهان غرب، سکولاریسم به صورت جهان‌بینی غالب درآمده است.

گزینه‌های ۳ و ۴: رویکرد گزینشی جهان غرب به ابعاد معنوی و دینی جهان باعث شکل‌گیری پروتستانتیسم شد.

(درس ۵ - فصل ۲ - ص ۳۸)

تاریخ (۲)

۵۶. گزینه ۳ درست است.

سرودن منظومه‌های حماسی و تاریخی که در ایران پیشینه دیرینه‌ای داشت، در دوره مغولان رواج و رونق بسیار یافت. از برجسته‌ترین منظومه‌های حماسی و تاریخی، شاهنامه، اثر گرانقدر و گران سنگ و بلندآوازه حکیم ابوالقاسم فردوسی است.

(تاریخ ایران و جهان (۲) - درس ۱، ص ۷)

۵۷. گزینه ۲ درست است.

در گذشته نیز بسیاری از مورخان به اصل مطابقت با عقل اعتقاد داشتند و برای سنجش اخبار از معیار عقل بهره می‌بردند. برای مثال؛ یعقوبی، مقدسی، ابن مسکویه، بیهقی، ابن اسفندیار، عدم مطابقت یک روایت تاریخی با عقل را، دلیلی بر بطلان و نادرستی آن می‌دانستند.

(تاریخ ایران و جهان (۲) - درس ۲، ص ۱۵)

۵۸. گزینه ۱ درست است.

الف) وضعیت اقتصادی شبه‌جزیره عربستان به شدت متأثر از موقعیت جغرافیایی و شرایط محیطی و طبیعی و اقلیمی آن بود.

در برخی مناطق شبه‌جزیره مانند یثرب، یمن، طائف، کشاورزی وجود داشت.

ب) تجارت وضع بهتری داشت و دادوستد با سرزمین‌های مجاور عربستان از اهمیت فراوانی برخوردار بود. مکه که بر سر راه یمن به شام قرار داشت؛ مرکز اصلی بازرگانی به شمار می‌رفت.

پ) سران قریش از طریق تجارت با شام و دیگر سرزمین‌های اطراف شبه‌جزیره عربستان، سود سرشاری کسب می‌کردند.

(تاریخ ایران و جهان (۲) - درس ۳، ص ۲۲)

۵۹. گزینه ۳ درست است.

توضیح گزینه‌های نادرست:

- (۱) مورخان (سال نهم هجری) را سال وفود یا سال اسلام آوردن قبیله‌ها نامیده‌اند.
- (۲) در رمضان سال هشتم هجرت، مکه به‌صورت مسالمت‌آمیزی، فتح و کعبه از بت‌ها پاکسازی شد.
- (۴) با نزول سوره براءت (توبه) در آخرین ماه‌های سال نهم هجری، رسول خدا (ص) به حضرت علی (ع) مأموریت داد که برای ابلاغ سوره براءت عازم مکه شود. (تاریخ ایران و جهان (۲) - درس ۴، ص ۳۹)

۶۰. گزینه ۲ درست است.

ترتیب زمانی وقایع:

- دوران خلافت ابوبکر: سرکوب مرتدان و پیامبران دروغین (ب)
- دوران خلافت عمر: فتوحات مسلمانان در سرزمین‌های مجاور شبه‌جزیره (الف)
- دوران خلافت عثمان: بازگرداندن حکم بن‌ابی‌العاص (الف) عربستان (ت)
- دوران خلافت امام علی: انتقال مرکز خلافت از مدینه به کوفه (پ) (تاریخ ایران و جهان (۲) - درس ۵ - ص ۴۴ و ۴۵)

۶۱. گزینه ۱ درست است.

اقدامات عمر بن عبدالعزیز موجب تغییر مهم و پایداری در سیاست امویان نشد چرا که دوران خلافت عمر بن عبدالعزیز کوتاه بود و خلفای بعدی سیاست او را کنار و نهادند. (تاریخ یازدهم - درس ۶، ص ۵۹)

۶۲. گزینه ۴ درست است.

- (الف) مصر نیز همچون شام به‌هنگام ظهور اسلام، بخشی از قلمرو امپراتوری روم شرقی بود.
 - (ب) عمروعاص فرماندهی سپاه اعراب مسلمان را در حمله به مصر به‌عهده گرفت.
 - (پ) بسیاری از اعراب و دیگر ساکنان بومی منطقه شام پیرو آیین مسیحیت بودند. (فتح شام)
 - (ت) گروهی از پیروان آیین یهود که در اسکندریه و سایر به نقاط مصر پراکنده بودند. به‌دلیل عدم حمایت امپراتور روم از آنان در برابر مسیحیان از او ناخشنود بودند.
 - (ث) سرزمین شام در غرب آسیا، به‌عنوان نقطه اتصال زمینی و دریایی سه قاره آسیا، اروپا و آفریقا، همواره از موقعیت فوق‌العاده مهمی برخوردار بوده است. (فتح شام)
- پس سه عبارات الف - ب - ت درست هستند. (تاریخ ایران و جهان (۲) - درس ۵، ص ۴۹ و ۵۱)

۶۳. گزینه ۱ درست است.

بررسی گزینه‌های نادرست:

- (۲) پس از سقوط خلافت اموی، یکی از نوادگان هشام بن عبدالملک به‌نام عبدالرحمان بن معاویه به شمال آفریقا فرار کرد و موفق شد شهر قرطبه در اندلس را تصرف و حکومت امویان را در آنجا پایه‌ریزی کند (۱۳۸ ق).
- (۳) خاندان اموی با سرکوب شورش‌های داخلی و دفع حملات مسیحیان تا سال ۴۲۲ ق.م، به‌صورت مستقل از خلافت عباسیان، بر سرزمین اندلس حکومت کردند.
- (۴) بخش قابل توجهی از پیشرفت‌های علمی اروپاییان در قرون بعد نتیجه آشنایی آنان با دستاوردهای علمی دانشمندان و عالمان مسلمان اندلسی بود. (تاریخ ایران و جهان (۲) - درس ۶، ص ۶۳ و ۶۴)

۶۴. گزینه ۳ درست است.

منصور ← قتل ابن مقفع

مأمون ← انتقال مرکز خلافت از بغداد به مرو

عبدالملک مروان ← برگرداندن خط و زبان دیوان از فارسی به عربی

عمر بن خطاب ← تشکیل دیوان جُند (سپاه) در مدینه (تاریخ ایران و جهان (۲) - درس ۷، ص ۶۷ و ۶۹ و ۷۰)

۶۵. گزینه ۴ درست است.

بررسی گزینه‌های نادرست:

- (۱) سلسله‌های ایرانی مانند آل‌بویه و سلجوقیان، بر پایتخت عباسیان تسلط یافتند.

۲) جریان وکالت از زمان امام صادق (ع) آغاز شد.

۳) در دوره نخست خلافت عباسیان، تشکیلات اداری (دیوانی) منظم با اقتباس از نظام دیوانی عهد ساسانیان شکل گرفت.
تاریخ ایران و جهان (۲) - درس ۷، ص ۷۰ و ۷۴

جغرافیا (۲)

۶۶. گزینه ۲ درست است.

در بارندگی همرفتی، توده هوا از هوای مجاور خود گرم تر می شود، همراه با بالا رفتن، دمای آن پایین می آید و ابر تشکیل می شود و بارندگی صورت می گیرد. بارش بهاری بیشتر از این نوع هستند. (جغرافیا ۲ - درس ۲، ص ۲۷)

۶۷. گزینه ۱ درست است.

الف) برجسته ترین کلوتهای (یاردانگ) در غرب بیابان لوت در منطقه شهداد در استان کرمان وجود دارد. (جغرافیا ۲ - درس ۴، ص ۴۷)
ب) برخانهای تپه های ماسه ای هلالی شکل و منفردی هستند که دو زائده یا بازو در جهت باد دارند. (جغرافیا ۲ - درس ۴، ص ۴۹)
پ) گاهی باد مواد نرمی را که در زیر یا لبه تخته سنگ ها قرار گرفته اند، تخریب می کند و با خود می برد و بخش های سخت و مقاوم را باقی می گذارد، در نتیجه، ستون هایی سنگی به شکل قارچ یا سایر اشکال به وجود می آیند که به آنها گرزپو، دودکش جن می گویند. (جغرافیا ۲ - درس ۴، ص ۴۸)

۶۸. گزینه ۳ درست است.

تعیین مرزهای دقیق نواحی دشوار است. البته در نواحی انسانی مانند نواحی زبانی و قومی، سیاسی تعیین مرز نواحی دشوارتر از نواحی طبیعی مثل نواحی خاک یا زیست بومهاست.
بررسی سایر گزینه های نادرست:

۱) مرزهای سیاسی و اداری معمولاً بر مرزهای نواحی طبیعی و انسانی منطبق نیستند. مرزهای سیاسی و اداری بر مبنای انتخاب و تصمیم گیری انسان ها تعیین می شوند. در این مرزبندی، گاهی یک ناحیه آب و هوایی، ناحیه زبانی و قومی بین چند استان یا حتی چند کشور قرار می گیرد.

۲) قلمرو و وسعت نواحی، متفاوت است. گاه یک ناحیه بخشی از یک روستا، یک شهر یا استان یا یک کشور است و گاه چند کشور و قاره را دربرمی گیرد و مقیاس جهانی دارد.

۴) مرزهای نواحی قابل تغییرند. در اثر فعالیت های انسانی یا عوامل طبیعی ممکن است ویژگی های خاص یک ناحیه از بین برود و وسعت آن کم یا زیاد شود؛ برای مثال، مهاجرت روستاییان از یک ناحیه یا وقوع خشکسالی، وسعت یک ناحیه کشاورزی را کاهش می دهد یا ممکن است به کلی آن ناحیه را به ناحیه ای غیرکشاورزی تبدیل کند.
(جغرافیا ۲ - درس ۲، ص ۱۶ و ۱۷).

۶۹. گزینه ۲ درست است.

مراکز پرفشار: در برخی سواحل قاره ها مانند سواحل امریکای جنوبی و سواحل جنوب غربی آفریقا بیابان هایی پدید آمده اند (بیابان آتاکاما در امریکای جنوبی و نامیب در آفریقا) و در این مناطق نیز علت اصلی به وجود آمدن بیابان، وجود مرکز پرفشار و صعود نکردن هوا است.

دوری از منابع رطوبت: دوری برخی نواحی به علت دوری از دریاها و منابع رطوبتی و یا شکل و جهت ناهمواری ها و قرار گرفتن در پشت کوه ها که از رسیدن توده هوای مرطوب به آنها جلوگیری می کند، با خشکی هوا مواجه می شوند؛ مانند بیابان گبی یا تکه ماکان. (جغرافیا ۲ - درس ۳، ص ۳۴)

۷۰. گزینه ۴ درست است.

بررسی گزینه های نادرست:

۱) کوه ناهمواری برجسته و مرتفعی است که معمولاً دامنه های تند و قله برجسته دارد. مجموعه ای از کوه ها که به شکل نواری در کنار هم قرار گرفته اند، رشته کوه را به وجود می آورند.

۲) فلات ها، سرزمین های مرتفع و نسبتاً همواری هستند که در کوهستان ها محصور بوده و کناره های آنها با شیب تند به

نواحی پست متصل می‌شود.

۳) دشت‌ها از مهم‌ترین اشکال زمین هستند که با وسعت‌های مختلف، در همه قاره‌ها وجود دارند و بیش از یک‌سوم سطح زمین را پوشانده‌اند.

۴) گزینه درست: ارتفاع کوه‌ها و تپه‌ها و سایر عوارض سطح زمین را نسبت به سطح دریا (سطح متوسط آب‌های آزاد)، محاسبه می‌کنند.

(جغرافیا ۲ - درس ۳، ص ۳۸ و ۳۹)

۷۱. گزینه ۱ درست است.

با توجه به منفی بودن فعل سؤال، گزینه ۲ تا ۴ نادرست و گزینه ۱ درست است.

بررسی گزینه ۱: در برخی نواحی کوهستانی‌ای که سنگ‌ها قابلیت حل شدن در آب را داشته باشند، مانند سنگ‌های آهکی یا گچی و نظایر آن، آب‌های جاری با نفوذ به زیرزمین از طریق درزها و شکاف‌ها و حل کردن سنگ‌ها در خود، پدیده‌های فرسایشی چون غارهای طبیعی و چشمه‌های آهکی پدید می‌آورند. که در اصطلاح به آن‌ها اشکال «کارستی» گفته می‌شود.

(جغرافیا ۲ - درس ۴، ص ۴۵).

۷۲. گزینه ۳ درست است.

سواحل صخره‌ای طی سالیان دراز ممکن است بر اثر فرسایش به سواحل پست تبدیل شوند. نیروی امواج، به‌ویژه زمانی که دریا توفانی باشد، زیاد است. علاوه بر امواج، انحلال سنگ‌های آهکی سواحل در آب دریا و نفوذ آب به شکاف‌ها و درزهای این نوع سنگ‌ها موجب فرسایش می‌شوند و اشکال خاصی را در سواحل صخره‌ای پدید می‌آورند. از اشکال فرسایش کاوشی (ناشی از حفر مواد) در سواحل صخره‌ای دریا می‌توان به ستون‌های سنگی دریایی، غارها و طاق‌های دریایی اشاره کرد. در سواحل دریا، همچنین اشکال فرسایشی تراکمی (ناشی از رسوبگذاری مواد) پدید می‌آیند.

آب‌سنگ‌ها و جزایر مرجانی، باتلاق‌ها و زبانه یا دماغه ماسه‌ای از جمله این اشکال هستند. (جغرافیا ۲ - درس ۴، ص ۴۹ و ۵۰)

۷۳. گزینه ۲ درست است.

نوع هر زیست‌بوم (بیوم) و ویژگی‌های آن به عوامل مختلفی مانند موقعیت جغرافیایی، شرایط آب‌وهوایی (دما، تبخیر، بارش)، شکل ناهمواری‌ها و ارتفاع از سطح زمین و جنس خاک‌ها بستگی دارد. (جغرافیا ۲ - درس ۵، صفحه ۵۴)

۷۴. گزینه ۴ درست است.

انرژی دریافتی روزانه در مناطق نزدیک قطبی حدود ۱۰۰ کالری در سانتی‌مترمربع است؛ درحالی که در مناطق معتدله حدود ۴۰۰ کالری و در مناطق استوایی ۸۰۰ کالری در سانتی‌مترمربع است. (جغرافیا ۲ - درس ۵، ص ۵۷)

۷۵. گزینه ۳ درست است.

علاوه بر عوامل آب‌وهوایی و خاک، نوع ناهمواری‌ها و ارتفاعات نیز در پراکندگی پوشش گیاهی و زندگی جانوری نواحی تأثیر می‌گذارند؛ هرچه ارتفاع افزایش می‌یابد، تعداد گونه‌ها، قد یا بلندی گیاهان، انبوهی و درجه رشد گیاهان و همچنین فصل رویش آن‌ها کمتر و کوتاه‌تر می‌شود. به‌علاوه، شیب دامنه‌ها بر عمق خاک و زهکشی آن اثر می‌گذارد. در دامنه‌های پرشیب، ضخامت خاک کمتر است و این دامنه‌ها کمتر می‌توانند آب را در خود نگه دارند. (جغرافیا ۲ - درس ۵، ص ۵۷)

فلسفه (۱)

۷۶. گزینه ۴ درست است.

در مراحل تفکر فلسفی، انسان پس از روبه‌رو شدن با مسئله‌های فلسفی به طرح پرسش‌های فلسفی می‌پردازد و سپس با رجوع به معلومات و تفکر در اندوخته‌ها و انتخاب معلومات مناسب با پرسش، به دریافت فلسفی می‌رسد و شناخت و معرفت تحقق می‌یابد. (فلسفه یازدهم - درس اول، ص ۵)

۷۷. گزینه ۴ درست است.

همه انسان‌ها در زندگی خود با پرسش‌های بنیادین و فلسفی مواجه می‌شوند اما فیلسوف به‌صورت جدی، روشمند و قانونمند وارد این قبیل مسائل می‌شود. رد گزینه (۱) بدون در دست داشتن پاسخ درست و قانع‌کننده برای موضوعات اساسی و بنیادین، تصمیم‌گیری‌های انسان به‌نتیجه و سرانجام روشنی نخواهد انجامید. بدون تفکر، هیچ‌کاری از انسان ساخته نیست (رد گزینه ۲) ابزار مادی و حواس برای پاسخ پرسش‌های علوم غیرفلسفی است (رد گزینه ۳) (فلسفه یازدهم - درس اول، ص ۶، ۹ و ۱۰)

۷۸. گزینه ۳ درست است.

لفظ فلسفه در یونان باستان به معنای دوستداری دانایی بود. بعدها به عنوان مطلق دانش به کار می رفت و سپس به یک دانش خاص که هستی شناسی نام دارد اطلاق شد. لفظ فیلسوف در یونان باستان به معنای دوستدار دانایی بود که بعدها به دانشمند ارتقای معنا پیدا کرد. (فلسفه یازدهم - درس اول، ص ۷)

۷۹. گزینه ۴ درست است.

عبارات و گزاره های مطرح شده در سایر گزینه ها هر یک مربوط به یکی از علوم مثل سیاست، جامعه شناسی یا تاریخ هستند ولی در این گزینه یک مسئله بنیادی در حوزه علم تاریخ مطرح شده که به فلسفه تاریخ تعلق دارد. (فلسفه یازدهم - درس دوم، ص ۱۲)

۸۰. گزینه ۱ درست است.

در گزینه ۴ گزاره اول و دوم به معرفت شناسی و گزاره سوم به انسان شناسی فلسفی تعلق دارد. در گزینه ۳ گزاره اول به هستی شناسی و گزاره دوم و سوم به معرفت شناسی مرتبط است. در گزینه ۲ گزاره اول به انسان شناسی فلسفی و گزاره دوم به معرفت شناسی و گزاره سوم به فلسفه علوم اجتماعی تعلق دارد. (فلسفه یازدهم - درس دوم، ص ۱۳ و ۱۴)

۸۱. گزینه ۴ درست است.

گزاره مطرح شده در گزینه ۱ موضوعی مربوط به هستی شناسی است. گزاره گزینه ۲ مربوط به فلسفه سیاست و گزینه ۳ مربوط به فلسفه اخلاق است. (فلسفه یازدهم - درس دوم، ص ۱۳ و ۱۴)

۸۲. گزینه ۳ درست است.

فلسفه های مضاف یا شاخه های دانش فلسفه، رابط میان بخش ریشه ای فلسفه یعنی هستی شناسی و معرفت شناسی با علوم گوناگون هستند و قوانین بنیادی یک محدوده از وجود را بیان می کنند و مبانی هر علم را مورد بررسی قرار می دهند. (فلسفه یازدهم - درس دوم، ص ۱۴)

۸۳. گزینه ۲ درست است.

اگر یک جامعه شناس به اصالت فرد معتقد باشد یعنی جامعه را همان مجموعه افراد بداند که در کنار هم زندگی می کنند در برنامه ریزی های اجتماعی، اولویت بیشتری برای فرد قائل است و منفعت فردی را بر منافع اجتماعی مقدم می داند ولی اگر کسی به اصالت جامعه اعتقاد داشته باشد و جامعه را دارای هویت مستقل بداند در برنامه ریزی های اجتماعی منافع جامعه را در اولویت قرار می دهد. (فلسفه یازدهم - درس دوم، ص ۱۴)

۸۴. گزینه ۱ درست است.

کسانی که اهل تفکر فلسفی هستند لحظاتی فارغ از اشتغالات روزانه، به تفکر درباره باورهای خود می پردازند و چرایی قبول آن ها را مرور می کنند و با یافتن دلایل درستی یا نادرستی باورها، باورهای درست را می پذیرند و باورهای نادرست را کنار می گذارند. کسی که اهل تفکر فلسفی است و نیز فیلسوفان می کوشند با کاستن از مغالطات به فهم درستی از حقایق برسند. (فلسفه یازدهم - درس سوم، ص ۲۱)

۸۵. گزینه ۲ درست است.

عبارت اول: در بسیاری از مواقع افراد یک جامعه افکار و عقایدی را می پذیرند که پشتوانه عقلی و منطقی محکمی ندارند، بلکه به مرور زمان و یا انتقال از نسلی به نسل دیگر، به صورت یک عادت درآمده است. عبارت دوم: یکی از فواید آموختن منطق، توانایی تشخیص مغالطه ها و خارج کردن آن ها از باورها است. فلسفه از این توانایی منطقی کمک می گیرد تا اندیشه های فلسفی درست از تفکرات نادرست تشخیص داده شود و راه رسیدن به اعتقادات درست هموار گردد. (فلسفه یازدهم - درس سوم، ص ۲۲)

۸۶. گزینه ۴ درست است.

افلاطون برای نشان دادن نقش حقیقی فلسفه برای هدایت انسان به سمت آزادی حقیقی، استقلال در اندیشه و رهایی از عادات های غیرمنطقی تمثیل غار را بیان می کند. از نظر او انسان های زندانی در غار محسوسات می توانند با استفاده از عقل، به شناخت حقایق و واقعیات دست یابند ولی این کار باید مرحله به مرحله و به تدریج صورت بگیرد. (فلسفه یازدهم، درس سوم، ص ۲۴)

۸۷. گزینه ۳ درست است.

آنچه ذهن نخستین جهان شناسان و اندیشمندان ایونی (نه سوفیست ها) را به خود مشغول کرده بود دگرگونی هایی بود که

پیوسته در جهان طبیعت رخ می‌داد. در نظر فیثاغوریان، اصول ریاضی درباره تمام موجودات صادق است و اعداد و اصول اعداد، همان عناصر اولی همه موجودات هستند. هراکلیتوس هم به اصل تغییر و شدن (... رودخانه...) و هم وحدت اعداد (سربالایی و سرازیری) باور داشت. به باور پارمنیدس تنها با تفکر عقلی می‌توان حقیقت ثابت و لایه باطنی هستی را دریافت و حواس فقط در مرتبه ظاهری جهان مانده و دچار خطا می‌شوند. (فلسفه یازدهم - درس چهارم، ص ۳۰ الی ۳۴)

۸۸. گزینه ۳ درست است.

سقراط هیچ اثر مکتوب نداشت که بخواهد بر جای بماند (رد گزینه ۱) سقراط و افلاطون، آتن را نخستین کانون جهان فلسفه کردند (نقشه ص ۳۳) رد گزینه ۲ سوفیست‌ها به تدریج به آن نتیجه رسیدند و نه از ابتدا. (رد گزینه ۴)

۸۹. گزینه ۱ درست است.

سقراط بیشتر به مسائل روزمره زندگی انسان و فضائل اخلاقی توجه داشت. دگرگونی‌های پیوسته در طبیعت، موضوع اندیشه جهان‌شناسان بود. سیسرون درباره سقراط می‌گوید: او فلسفه را از آسمان به زمین آورد و آن را به خانه‌ها و شهرها برد. او فلسفه را وادار کرد تا به زندگی، اخلاقیات و خیر و شر بپردازد. (فلسفه یازدهم - درس پنجم، ص ۳۷ الی ۴۲)

۹۰. گزینه ۲ درست است.

سقراط در دفاع از خود در برابر اتهام عدم اعتقاد به خدا گفت: «آیا ممکن است کسی علم، عدالت و قدرت فوق بشری را قبول داشته باشد ولی وجود خدا را منکر بشود». (فلسفه یازدهم - درس پنجم، ص ۴۱)

روان‌شناسی

۹۱. گزینه ۲ درست است.

- واکنش دقیق نشان دادن نسبت به عقاید دیگران نیازمند رشد شناختی است.
- تصمیم‌گیری برای انتخاب شغل نشانگر رشد شناختی است.
- (نکته: اگر گفته بود شغل انتخاب شده می‌توانست گزینه اجتماعی که مربوط به هویت است نیز انتخاب شود).
- احساس آرامش بیانگر رشد هیجانی است. (درس ۲ - ص، ۴۸، ۴۹ و ۶۱)

۹۲. گزینه ۴ درست است.

فرد ۱۵ ساله نوجوان محسوب می‌شود. نوجوانان به دنبال چگونگی تقویت حافظه خود هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) مخصوص کودکان است.

(۲) اشاره به پردازش ادراکی دارد که به کودکی مربوط می‌شود؛ زیرا پردازش نوجوانان غالباً از نوع مفهومی است.

(۳) از پیامدهای تغییر شناختی در نوجوانان، حساسیت نسبت به انتقاد دیگران است. (درس ۲ - ص، ۴۴، ۵۵ و ۵۶)

۹۳. گزینه ۳ درست است.

با توجه به صورت سؤال، بازی محبوبه از نوع موازی است و او می‌تواند ۴ یا ۵ سال داشته باشد و در سن قبل از دبستان است. اما بازی سعید که تمایل دارد با غیرهم‌جنسان خود یعنی ستاره و الهام بازی نکند؛ از نوع بازی گروهی و بازی با هم‌جنسان است؛ پس سعید در دوره دبستان قرار دارد و تمایل او به بازی گروهی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) سعید دبستانی و محبوبه ۴ یا ۵ سال سن دارد.

(۲) بازی محبوبه از نوع موازی است.

(۴) محبوبه پیش‌دبستانی و سعید دبستانی است. (درس ۲ - ص ۴۴ و ۵۱)

۹۴. گزینه ۱ درست است.

تلاش برای چگونگی به‌خاطر سپردن اطلاعات یا فراحافظه در دوران نوجوانی به‌وجود می‌آید و قبل از آن وجود ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) فرضیه‌سازی دلیل آن است.

۳) توجه گزینشی دلیل آن است.

۴) موضوع مطرح شده مربوط به پردازش است. (درس ۲ - ص ۵۵ و ۵۶)

۹۵. گزینه ۲ درست است.

طبق نظر اسلام، کودک در ۷ سال اول باید آزاد باشد تا بازی کند و با عمل و گفتار صحیح از حس تقلیدش بهره بگیرد؛ بنابراین پسر آقای احمدی باید زیر ۷ سال باشد. (درس ۲ - ص ۴۴)

۹۶. گزینه ۳ درست است.

زمانی که شخص دو تکلیف را به طور همزمان انجام دهد اگر آن دو به هم شبیه باشند، اثر منفی توجه تقسیم شده کاهش می یابد؛ بنابراین توجه عرفان که دوکار شبیه به هم را انجام می دهد یعنی نقاشی و طراحی بیشتر از زهرا است که مهارت لازم را در خیاطی ندارد.

بررسی سایر گزینه ها:

۱) کارایی توجه عرفان بیشتر از زهرا است.

۲) اثر منفی توجه تقسیم شده در زهرا بیشتر از عرفان است.

۴) زهرا دو تکلیفی را که به هم شبیه نیستند، همزمان انجام داده است و از حواس مختلف برای یک تکلیف استفاده نکرده است. (درس ۳ - ص ۸۱)

۹۷. گزینه ۱ درست است.

در عبارت اول محرک غایب ردیابی شده است ← هشدار کاذب

در عبارت دوم نیز محرک غایب ردیابی شده است؛ زیرا دکمه فشار داده شده است بی آنکه نقشه ایران را ببینند ← هشدار کاذب

در عبارت سوم محرک حاضر ردیابی نشده است ← از دست دادن محرک هدف (درس ۳ - ص ۷۷)

۹۸. گزینه ۲ درست است.

خواندن کتاب پر از تصاویر رنگی باعث تغییرات درونی محرک و درنهایت ایجاد تمرکز و خارج شدن از خوگیری می شود.

بررسی سایر گزینه ها:

۱) در اینجا احسان هدف برای خود تعیین کرده است که نشان دهنده درگیری و انگیزتگی ذهنی است که مانع خوگیری است.

۳) ارائه یک موضوع به یک صورت باعث خوگیری می شود.

۴) آشنایی نسبی با محرک باعث ایجاد خوگیری می شود. (درس ۳ - ص ۷۶ و ۷۷)

۹۹. گزینه ۴ درست است.

در عبارت اول سبک پردازش و انتظار باعث می شود تا هر چمدان قرمز را چمدان خود بپنداریم.

در عبارت دوم اطلاعات موجود در حافظه باعث می شود تا وکیل به مسائل حقوقی اقوام توجه کند.

در عبارت سوم فلاشر چراغ راهنما باعث تحریک حواس می گردد. (درس ۳ - ص ۷۴)

۱۰۰. گزینه ۳ درست است.

توجه به قابلیت های ماشین نشان دهنده پردازش مفهومی است که پایدارتر از ادراکی است.

بررسی سایر گزینه ها:

۱) پردازش از نوع ادراکی است.

۲) پردازش از نوع مفهومی است و دلیل آن اشتباه ذکر شده است.

۴) پردازش از نوع ادراکی است و پایداری آن کمتر از پردازش مفهومی است. (درس ۱ - ص ۲۲ و ۲۳)

۱۰۱. گزینه ۲ درست است.

براساس قانون مشابهت گشتالت، ما معمولاً تمایل داریم اشیاء را براساس شباهت آنها در یک مقوله طبقه بندی کنیم؛ لذا شکل

مقابل را به صورت یک خط سه تایی و یک خط یکی درک می کنیم.

(درس ۳ - ص ۸۴)

۱۰۲. گزینه ۱ درست است.

با توجه به صورت سؤال، معلم به پیش بینی وضعیت دانش آموزان پرداخته است؛ بنابراین هدف بعدی او کنترل باید باشد که ارائه راهکار برای موفقیت تحصیلی بیشتر این هدف را تأمین می کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) توصیف (۳) تبیین (۴) پیش‌بینی (درس ۱ - ص ۱۴ و ۱۵)

۱۰۳. گزینه ۳ درست است.

فرضیه در صورت تأیید، به اصل یا قانون تبدیل می‌شود. این گزینه بیانگر فرضیه است؛ زیرا جمله‌ای سنجیده و علمی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) مسئله (۲) اصل (۴) نظریه (درس ۱ - ص ۱۲ و ۱۳)

۱۰۴. گزینه ۲ درست است.

هر چند تمامی اقدامات ذکر شده در سایر گزینه‌ها نادرست نیست، اما تعریف عملیاتی عمدتاً موجب سهولت در اندازه‌گیری و

قابلیت اندازه‌گیری سازه‌های روان‌شناسی از جمله خلاقیت می‌شود. (درس ۱ - ص ۱۹)

۱۰۵. گزینه ۴ درست است.

هر سه گزینه ۱ و ۲ و ۳ نشان‌دهنده شناخت هستند؛ زیرا قابل مشاهده مستقیم نیستند، اما گزینه ۴ نشان‌دهنده رفتار است

زیرا قابلیت مشاهده مستقیم را دارد. (درس ۱ - ص ۲۰ و ۲۱)



شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان نقش آموزش کشور

بسمه تعالی



قابل توجه دانش آموزان پایه دهم، یازدهم و دوازدهم

فیلم‌های آموزشی ویژه جمع‌بندی تشریحی دروس اختصاصی نیمسال اول

گروه‌های آزمایشی علوم ریاضی و فنی و علوم تجربی

با اهدای سلام و آرزوی سلامتی برای دانش آموزان ساعی و کوشای سراسر کشور، به اطلاع می‌رساند شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان سازمان سنجش آموزش کشور در راستای اجرای عدالت آموزشی و کمک به ارتقاء سطح علمی دانش‌آموزان **مجموعه فیلم‌های آموزشی ویژه جمع‌بندی تشریحی دروس اختصاصی نیمسال اول** در گروه‌های آزمایشی علوم ریاضی و فنی و علوم تجربی را در سایت آموزشی «**سنجشینه**» به صورت **رایگان** ارائه نموده است. لذا داوطلبان گروه‌های فوق می‌توانند با مراجعه به سایت **سنجشینه** به نشانی www.sanjeshine.com نسبت به مشاهده فیلم‌ها اقدام نمایند.

شرکت تعاونی خدمات آموزشی

کارکنان سازمان نقش آموزش کشور



شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان بنیاد آموزش کشور

آموزش در مدار آزمون

سانجشینه

مجموعه فیلم‌های آموزشی
ویژه پایه‌های دهم، یازدهم، دوازدهم
و داوطلبان کنکور

ریاضی - تجربی

www.sanjeshine.com